

KIEVAIDIK

Elagu elu!

Kindlalt.

M. Heliste.

1. Miks en-ne sü-gist ju kol-tu - vad le-hed, küpsma-ta va - ri - seb vi - li ma - ha ?

Miks meil ju roi-du-vad noored-ki me - hed, Lau-likud õh - ka-vad täh-te-de ta - ha ?

Umbudu ammune õhus siin ujub,
päevade paine nii raskeks teeb sammu.
Vanadus ämbilku-vörke kui kujub,
soonte seest imeb see elu ja rammu.

Vanne on vanadus, nõtrade voorus,
roostena sööb see, ei maruna murra.
Tule ja tuksata, nooruse noorus,
vaimustus elada, vaprus ka surra !

Tuksata, noorus, kui maru, kui äike,
piitsana sähvata vanade üle !
Tule ja tõuse kui kevade päike,
loomise rõõmuga sütita süle !

Elagu elu, mis põletab rinda,
sulatab, seletab võimete kulda !
Elagu elu, mil võitluseks hinda,
kevade külvideks kütise mulda !

Gustav Suits.

Kaanepilt: Elamisrõõm.

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri.

№ 4

IV aastakäik

1926/27.

*J*nime maa lapsi on, armas on temale maa.
Maad ta viljeleb, salved saagist siis kuhjaga täidab.
Inime valguse lapsi on. Valguse sädemeid tuigahtab
öösse ta silmist ja Jumalat austab ta hõõguva altari kumal.
Vesi ja tuul on inime. Puhte sarnane vaimult.
Hing on tähtede peegel ja äikese kodu ja ääretu meri.
Tuli on inime samuti. Kaebusest viisi veel kaunimaks unelmaist
loob ta, ja loomingus tuhaks siis uuesti raugeb.

Aroid Mörne.

PRENTIGE MULFORD.

Inimestega läbirääkimise hää ja hädaoht.

Oleme kõik ootamatult suurel määral vaimliste nähtuste mõjualused. Samuti kui võtame vastu mõjustusi, mõjustame ka ise teisi. Oleme kui elektri patarei, mis endast jõu välja saadab ja siis uuesti laetakse. Seisukordadel, mil endi jõudu rakendame kõnele-

misse, kirjutamisse või mõtlemisse, oleme meie nii ütelda positiivsed, vastupidistel kordadel aga negatiivsed. See viimane, negatiivne ehk retseptiivne seisukord, on nimelt sarnane, mil me mitte ei anna, vaid vastu võtame jõudusid, mõjustusi, kus juures need võivad olla nii halvad kui hääd. Nagu on olemas mürgiseid metal-

liaure, nii on olemas ka mürgistund avaldusi vaimuelus. Kes näiteks negatiivseks, passiivseks, mõjustuste vastuvõtu-valmina on sattunud ühekski tunniks halbade, vaenuliste inimeste keskele, sellesse imbub neist inimesist sama mürgist mõtteainet täis valu ja mahalõhkuvat jõudu. Sarnane mõjustus on iseenesest palju hädaohtlikum, kui mingi keemiline mürk, sest ta on salajane ja peenelt varjatud, sageli avaldub ta alles päevade järele ja kirjutetakse siis eksikombel teiste põhjuste arvele.

Nii on siis ülitahtis, kus ja millises ümbruses selle negatiivse, vastuvõtuoleku silmapilkudel viibime. Iseenesest on aga need silmapilgud möödapääsematud, loodusest määratud järgnema vaimlisele või füüsilisele pingutusele, mil jõude välja antakse. Neid kunstlikult maha suruda on loomuvastane. Aga ettevaatus on ikka vajaline ja ainult valitud olukorras on tervendav neile anduda.

Kes jõuliselt ammutetuna liitub rahutute, palavikuliselt äritatud inimeste seltskunnale, võtab kahtlemata neilt nende madalast olekust endale midagi külge. Ta on sellega kui mingi tinapommi endale kaela sidund. Ta hakkab, kuigi vahest ajutiselt, nende inimeste kombel mõtlema, nii küsimusi otsustama, nagu nemad seda teevad. Juba on ta selles kahtlev, milles enne täis julget lootust oli! Kavatsused, mis talle vähe aega tagasi lähedased ja teostatavad näisid, on muutunud äkki udutaguseiks! Ta on kui pääta, mil ta vahva peaks olema! Silmapilgu segaduses teeb või ütleb ta midagi, mida kindlasti poleks juhtunud, kui ta oleks täiesti tema ise olnud enda mõtteid mõeldes, mitte aga teda ümbritseva hulga omi.

Peame meie ometi rahvahulgale seltsima, siis võib see ainult siis sündida, kui me küllalt tugevad oleme, et endid kohe tagasi tõmmata suudame, kui väsimust märkama hakkame. Sest tegevuse tundidel oleme kui magnet, milline kahjulikud mõjud eemale tõukab, milliseile me aga negatiivseina abitult alluksime.

Positiivsed inimesed on tormi ja tungi inimesed — nad jõuavad siin maailmas kõige paremini edesi! Peab aga meele pidama, et pole mitte hää ikka ja alati positiivne, mõjustaja olla. Peab olema aegu, mil vaimline reservuaar uute värsketega jõududega täidetakse, ja mida põhjalikumalt see sünnib, seda parem. Positiivne inimene, kes alati igat uut mõtet ootab võitlusvalmis, kes kunagi aega ei võta uuele, tundmatule avatuna vastu minna, kes ebausutava otse võimatuga samastab, kellele ta enda piiratud teadmised ainukeseks varanduseks — sarnasena inimesena jääb tõesti vaeseks ja jõuetuks! Täiesti negatiivsed jälle, kes alati kõigile vastuvõtlikud, alati samal arvamisel, kui inime, kellega nad viimaseks kõnelesid, kes endid teiste mingisuguse hambaihumise või õlakehitamise pärast endi kavatsusis kõigutada lasevad — need on sarnased mingile ehitisele, millisest igasugune praht läbi voolab, kuni kõik avaused väärtuslike kude mõjude juurepääsuks ummistund ja nad ise kõlbmatuks muutund positiivse jõu väljaandmiseks.

Üldiselt maksab siin reegel, maailma inimeste keskel olla positiivne, negatiivne aga õieti ettevalmistatud üksinduses! Kes ka üksinduses vaimliselt vastuoludega võitleb, kurnab end liiga ära.

Eriti vajavad aegajalt täielist üksindust need, kes kannavad ka teiste muresid. Sesse üksindusse ei pea pääsema isegi kaastundmust, sest see toidab end selle jõuga, mis peab kogutud saama selleks, et asju paremini korraldada. See oleks sama mõttetu, kui keegi kõneleja viimase tunni enne enda esinemist pühendaks sellele, et ühele töölisle aidata süsi trepist ülesse kanda; söekandmisega kaotaks ta kõik jõu ja inspiratsiooni, võibolla isegi mõtted, millised otsekohe või kaudselt oleks teed ehitanud mitte ainult ühe, vaid tuhandete koorma kergenduseks.

Kes paratamatult hulkadega peab läbi käima, kulutab igal juhusel palju enda jõust. Eriti kahjulik on koos elada inimesega, kes meist sisemiselt palju madalamal. Nii allume passiiv-

sete olekute silmapilkudel vähemväärtuslikele vooludelle, ükskõik milleks nad ka me kaaslasele pole ja olgu see ise kas me vend, õde või elukaaslane. Kahest inimesest, kes isesuguse vaimu ilma omavad, kuid hingeliselt siiski tihedalt seotud on, kannatab alati peenem, kõrgem iseloom, kuna ta enamandja on, kusjuures alam iseloom ainult ühe osa saadetust vastu võib võtta, teine osa aga mõttetult kaduma läheb!

Õige läbikäimine inimestega on kindlaim pant selleks, et saavutada õnne ja tervit. „Läbikäimine“ ei tähendaks siin kaugeltki mitte füüsilise läheduse määra. Lähedased oleme inimesele temasse hingeliselt, südame poolest suhtumise intensiteedi ehk pingsuse määral, — ruumiline, palge poolest sellest inimesest lahusolemine ei etenda mingit osa. — Kes teatud aja mõne iseloomuga seotud olnud, ei saa mitte kohe vabaks nii ütelda vaimlise läbikäimise mõjust. On seda aga vaja, siis peab õpitama unustama. Pole vaja teineteisest vaenulikult mõelda, vaid mõelda mitte midagi! Ainult nii võidakse katki lõigata need nägematud niidid ja vabaneda! Kõlab see külmalt, karmilt? Aga milline mõte on inimesel püüda teisega mälestustegi kaudu ühenduses olla, kui see üht või mõlemaid pooli ja teisi kahjustab? — — —

Passiivsed peame olema sööma-aegadel, mil võtame materjale endi keha ülesehitamiseks. Seda peab rahulik, rõõmsas meeleolus tehtama. Süüa ja teistega vaielda või kavatsusi plaanitseda on aga positiivne olemine sel ajal, mil täielist negatiivteeti vaja. Kas vaidlused ja plaanitsemsed kõvasti sünnivad või endamisi, on täiesti ükskõik. — Samuti on kahjulik kui keegi teine isik lauas sarnast tegevust harastab, mille vastu end sisemiselt relvastama peame, sest ka see nõuab jõukulutusi, on positiivne. Ainult inimesed, kellel teineteise vastu puhtam sümpaatiat, võivad hääd lauanaabrid olla.

Samuti on ebaõiglane „puhkuseks“ — tähend. passiivses olekus — kõitvaid, põnevaid romaane lugeda, enda mõtetest läbi ratsutada lasta kõiksugu-

seid kujutlusi, sel ajal, mil ollakse nõrgad ja peaks kogutama uut jõudu. —

Kes ikka üksi on, tõmbab enda poole sugulasmeele. Tuba, milles leiduvad ainult enda mõtted, on ka nagu mingi magnet! Me elame nagu mingis kõrgemas ilmas, oleme ustavad endi tõekspidele. — Ühel päeval tuleb aga jälle tung seltskonna järele, ja me võtame mida igatseme, või laseme endid voolust kaasa kanda. Meie sisemine ilm puruneb, meie arvamisid näivad äkki üldise mõtlemisviisi valgusel „paljastena mõttetustena“ ja meie „terve inimõistus“ hakkab jälle kaasa jätvama kogu karjaga. Hiljem, kui jälle üksi oleme, valdab meid rahulolematuse tunne, me kaebame iseenese päale, et oleme endid petnud.

Muidugi, keegi ei pea ja ei suuda vältimatult üksi olla, kuid kel jõudu on väärtusetutel ühendustel niidid katki lõigata, see avab sellega tee kõrgematele. Kel jõudu on oodata, läheb kaasa ainult sarnastega, kes talle tõelist puhkust ja abi võimaldavad, nagu seda õigus oodata.

Mis on siis sellega see mõtlematu sõbralik läbikäimine sageli muud kui kannatamine ja teineteist madalalt käsitlemine, muud kui samade sõnade, liigutuste ja mõtete tegemine aastast aastasse? — Need on surnud, keda peame laskma matta oma surnuid!

Tõeline, elav elu on täis mitmekesidust, on andumine puhaste vaimsete tundejoonte liikumisele enda jõu ja ideede pühendamisele üksteisele. — Need on purskkaevud, mis tõusevad igavese olemise poole.

Nooruse, keha kui ka vaimu nooruse allikas on võime silmapilkselt kogu vaimne aparat positiivseks teha, kui madalamad, jämedamad mõtted lähenevad, ülesehitavate jõudude suhtes end aga negatiivne hoida!

Alati julgust enda ees kui leeki kanda!

Mitte midagi karta ja mitte midagi võimatuks nimetada!

Mitte kedagi vihata — ainult kõigi eksimust hoiduda!

Kõiki armastada — usaldust aga ettevaatlikult ja targalt jagada!

Prentice Mulford (loe Prantiis Mõlfoor) oli ameeriklane, Kalifornias sündind ja elukutselt ajakirjanik. Ta kuulutas uut elutunnet nagu ta kaasmaalane Walt Whitmangi, ja õpetas inimesi uskuma, et kus julgust on teisiti tahtmiseks, sääal ka teid leitakse teisiti-võimiseks. Ta valas oma tõekspided esseedesse, mille sõnastus on vanatestamentlik ja mille tarkus lõõmab nagu põlev kadakapõõsas. Neil esseedel on imelikud päalkirjad, nagu „Vaikiva soovimise tempel“, „Seesmine arst“, „Kus me käime, kui magame“, „Jumal puudes“, „Unustamise kõrge

kunst“ j. n. e. Kõigist läbi aga käib punase triibuna väide: mõtted on olulised, need on aine nagu õhk ja vesi ja metall, need mõjuvad meis endis ja väljaspool meid, need käivad meis sisse ja välja, need ehitavad üles ja lõhuvad maha. Me endi teadvuse sisust olenevad me võimed ning me keha ja vaimu noorus, see teeb meid elu isandaks või orjaks. Seda peame teadma, kui tahame olla tugevad.

Prentice Mulford juhatab meid me endi sisima olemuse elustava vee kae-vudelle, minema sinna aga peame igaüks ise — omil jalul.

Rikkus.

Ainult elu on rikkus. Elu, mis elatud kõigi armastuse, rõõmu ja imetluse jõududega. See on rikkaim maa, milles asub suurim hulk õilseid inimesi. See on rikkaim inimene kes, oma elu kohustused täitunud, mõjustas teistegi elu paremuste suunas.

Võim.

Ei ole teist tõsist au, kui aga päästmise au; ei ole teist tõsist võimu, kui aga abistamise võim. Asjatult ja ekslikult sa laidad võimuhimu. Soovi eneselle, soovi eneselle seda palju suudad! Võimu tervendada, vabastada, juhatada, hoida. Kilbi ja saue võimu. Kuningliku käe võimu, mille puutumine tõstab, vaenlased eemaldab, vangistetud lahti köidab. Ja soovi eneselle ka veel trooni, mis õigluse kaljule ehitatud ja millelt alla tullakse halastuse astmeid pidi.

Lühinägelikkus.

Õeldakse, et inimloomus on tuim ja südameta. Ära usu seda! Inimloomus on hääl ja suurmeelne; ent sagedasti ta on kitsas ja lühinägelik ja tajub vaid vaevaga selle, mida ta vahenditumalt ei tunne. Küll inimesed hooliksid teistest samuti nagu endistki, kui nad oskaksid endid teistesse süvendada. Kui üks laps kukub karmimagi mehe silmade all vette, siis mees harilikult hüppab järele ja päästab ta mõningase isikliku elu-hädaohuga. Ning terve linn kõneleb väikese elu päästmisest. Lase seda sama meest näha, et sadasid lapsi sureb mõne tervishoiunõude mitte-täitmise pärast, ta ei mõtlegi end vaevata ebakoha selgitamiseks. Ja kui ta seda teekski, ma usun, ta hoiatusi ei võetaks tõsiselt, ehk teda naertakse koguni.

Paljude inimeste elu möödub väiklaste, isiklikkude muretsuste igapäevas, tillukesis huvides, mannetuis rõõmudes, sest et neid kunagi ei õpetatud iseendist üle vaatama laia maailmass, milles nende elu närvetab nagu mahlatud rohulibled liivaväljadel.

*

Olgu meil teemantne mõistus ja pehme lapsesüda.

Ruskini.

Alli Trygg-Helenius.

16. VII. 1852—2. XII. 1926.

Kaks leinalist sõnumit tõi möödunud aasta eesti noorkarsklasile muuseum ka Soomest — üks oli aasta algul teade Mandi Granfeldi surmast, teine aasta lõpul teade A. Trygg-Heleniuse lahkumisest.

Kui lootusrikkad noored tõestumatult varisevad, siis leiname ilu ja jõudu ja indu, mis nendega teokssaamatult kadus. Ent kui hõbepääd lahkuvad pärast pikka ja viljarikast tööaega, ei meil siis põhjust leinamiseks ole, siis austame vaid ja mõtleme tänumeeles tagasi nende elule, tööle ja eeskujule. Ja kui kehvad oleme kallist kivist ja läikivast met-

tallist, ei me siis ausambaid püstitada tarvitsegi, vaid saagem ise muhedaks nullaks hinge poolest, et idaneks ning kauniks ja suureks võiks võrsuda seeme, mis nende suurte külvajate õnnistusrikkast käest pudenes meissegi. Nii näitame väärilisemalt oma austust.

Ei ole kuigi palju teada Alli-tädi lapseeast ja varasemast noorusest. Sündind 16. VII. 1852 Põhja-Soome Raisio linnakeses elutsevas kapteniperes, oli maast-madalast erk ja elav nagu tulisäde. Elavus ja sammu nooruslik kergus hoidus tal kuni viimse ajani, sest üks soon ta südames oli kindlasti tulusoon. — Kooliaastail oli esimene õppija ning kooliõdedele parim kaaslane. Oli varaküps ning otsusvõimne ja tahtis eneselle rajada iseseisva olemasolu ühiskundlikult kasuliku töö ja aatelite taotluste alusel. Ta astus Tammisaare õpetajate seminaari ja valis vähenõudliku ja ainelisi kitsikusi tõotava rahvakooliõpetaja kutse, kuigi talle pakuti paremat. Sest juba varakult hülgas ta kõik elu pakutava kõrvalise ja tühise, võttes omaks elu olulisima, elu vaimu ja hinge kultiveerimise. Haridust ja vaimuvalgust tahtis ta viia just rahva mahajäänud kihtidesse. Töötas nooruse vaimustusega kuski metsanurgas ja siirdus hiljemini päälinna töölisteaguli algkoolile. Ses viletsusõhkkunnas siis talle selgusidki ta elutöö piirjooned.

Tunnetus oli tehtud, tööoskus pidi alles hangitama. Noore õpetaja õpihulised pilgud pöördusid laia maailmasse. Ta asus reisiraha kogumisele; ta hoidus vähemaistki mõnusust, ta säästis veel selleski, mis tähendas juba niikuinii äärmist tagasihoidu. Ta toitust pääsjalikult veest, kartulitest ja rukkileivast

ning — pääsis välismaile. Ta tutvus maailma parimate inimestega, ta harrastused haridus- ja sotsiaalküsimuste, eriti aga ka karskusküsimuse alal võtsid kindlama kuju. Iseäranis palju innustust sai ta Ameerika karskuskuningannalt Frances Willard'ilt.

Pää mesipuuu uusi mõtteid täis, süda kärjena kuldse vaimustuse pakil — nii tuli ta tagasi. Kodumaal pani ta oma teadmised ettevõttesse, valas kuuma vaimustuse tegedesse. Järgnesid aastad täis nii ülekeevat tegevust, et see kirjanik Juhani Ahole põhjust andis pool-naljatlavaks, pool-tõsiseks iseloomustuseks: „Alli Trygg on nagu nirk kivivares — nii virk ja väle, et üks on, aga kümme arvad olevat.“

Nende aastate töötulemusi — kõike ei jõuaks loetella — oli suur „Rahvakodu“ Sörnäisis, mille raamatukogu, võimlusaalid, avarad koosolekuruumid ja ühiskööök tõmbas eeslinna rahva rāpaseist kõrtsidest puhtasse ning vaimsemasse õhkkunda. Tänavailt kogus Alli-tādi sinna ka hooletusse jāetud lapsi — oma sõpru — kasis neid, andis ulualust, õpetas.

Nende aastate töötulemusi oli samuti lootusühingute, noorsoo karskusühingute ja õpetajate karskuskoondiste tihe võrk üle kogu Soomemaa. Alli-tādi ja ta abikaasa dr. Matti Helenius-Seppälā kõnereisid olid igalpool vabaharidustöös tekitand uut elevust ning hoogu ja viind karskustöö uutele radadelle — keeluseaduselle vastu.

Kõnedes sütitas Alli-tādi tulitikuna. Aga ka trükisõna kaudu levitas ta karskusteadmisi ja kõlblisi vaateid, Tunneme tema ja dr. Helenius-Seppälā karskusõpiraamatut „Alkoholi mõju“. Veel kirjutas ta lastekarskustöö käsi-raamatu ja kogu laste karskuskäändeid. Ka pani ta aluse ning toimetas oma elu lõpuni laste karskusehte „Koitto“, mille viimane number kogunasena on pühendatud Alli-tādi mälestusele.

Karskustöö kõrval oli muugi ühiskundlik tegevus ta harrastuseks. Kus iial rahva — ja eriti noorsoo — tervisliku, vaimlise või kõlblise järje tõstmiseks tööd tehti, säääl pani tema ikka käed külge, ikka algatas, aitas, juhatas, tegi. Ta tööulatus ei piirdund Soomega, see oli rahvusvaheline, see on muude Euroopa maade koolikarskustööd mõjutand ja mujalgi hāäd lõikust annud. Eriti muidugi meil Eestis. Ei saa märkimata jätta, et Alli Trygg-Helenius oli üks suuremaid Eesti sõpru sääälpool lahte, kes isiklikult palju kordi meie tööd ja ettevõtteid toetand. Kui rasked sõjaajad peaaegu halli tuhani sumbutasid meie karskusliikumise, siis oli tema see, kes tuli meile tooma uut vaimustust, julgustama ja õpetama meid. Kui meie karskustöö ettevõtted kiratsesid ainelises ummikis, siis ta toetas rahaliseltki, sest armuline on rikas.

Isiklikus elus oli Alli-tādi abirikas ja hāā. Laste kõrval olid kõik vaesed ja hāädalised ta sõbrad. Tal oli nii helde käsi, et ta on sagedasti palujalle āra annud oma viimase hame. Raske elu ja kibedad pettumused ei suutnud kalgistada ta pehmet südant. Tal oli kindel veendumus, et inimloomus on õilne ja hāā, mitte madal ja alatu. Kõik pahed ja patud käsitas ta haiguseks, mitte loomuseks, mitte paratamatuseks, millega peaks leppima. Seepārast oli tal suur kasvataj mõju inimestesse, ka neisse, keda ühiskund hukkalāinuteks pidas.

12. dets. l. a. sāngiteti Alli-tādi Helsingis igavesele puhkuselle. See oli suur ja harras leinapidustus, mille kaudu rahvas osutas oma austust kadunulle. Matusetalitus toimus kaunis Kallio-kirikus, hauakāābas Uuel luteriusu kalmistul uputeti pārgadesse.

Lootusühingute sinised lipud langeteti hetkeks hauale. Lootusühingute lihtne, sinipaeltega seotud palukapārg kandis kirja: „Tānu rōõmu eest ja kõige hāā eest, mida meile andsid.“

Jakob Hurt.

Tema 20-aastase surmapäeva puhul 13. I. 1927.

Hurt, 1839 a. lõunapoolses Eestis, Põlva kihelkonnas sündind koolmeistri poeg, pole olnud loov kirjanik, nagu just neid kõige harilikumalt austetakse. Hurda nime kuulsus ei ole aga sellegipärast vähem Kreutzvaldi, Koidula ja teiste ärkamisaja kirjanikkude ja kirjameste nimede kuulsusest. Ta on esimesi meie suuremaid teadusmehi - filolooge. Oma teadusliku töö õnneliku suundamise tõttu rahvaluule kogumisele on ta hariliku sureliku saatusest — ununemisest — kõrvale põigand.

V. Reiman jutustab ühes varasemas „Lastelehes“ mehest, kes umbes Martin Lutheri visadusega, puudustega võideldes, ise oma käe pääl endale tee rajab õppimisele ja suurusesse. See on lühike Hurda elulugu. Ainult tuleb lisada, et peaaegu kõik meie esimese põlve haritlased sama teed käisid. Ühelgi neist ei olnud elu kerge.

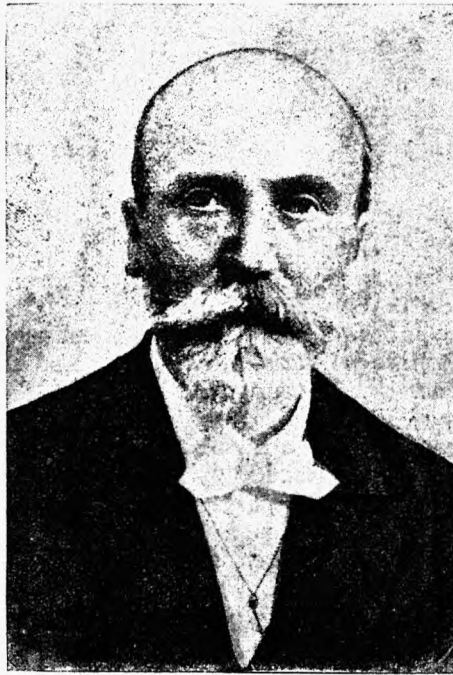
Hurda elukäik oleks järgmine: esmalt lihtne maapoiss, kihelkunnakoolipoiss, siis Tartus anderikas ja edesipüüdja õppiija. Vist aga ta oleks pidand leppima vähemaga, kui mitte hädtegev koolimees Oettel poisikese enda kaitsealuseks ei oleks valind ja keskkoolis edesi õppima ei oleks virgutand.

Hiljem näeme noortmeest juba usuteaduse üliõpilasena endale teed tegemas teaduslikule alale, valmistamas

balti saksa „Eesti Õpetatud Seltsi“ 25 a. juubeli pidustustele (1863) pidu-kingiks kirjatööd oma kodukoha Põlva mõnedest rahvatarkustest ja kommetest, mille eest seltsi president teda vastavalt mainida võtab.

Hurda edespidisest tegevusest, mis puhkeb nüüd juba laia avalikkuse ette, oleks mitmesugust rääkida. Nagu enamasti kõikidel ärkamisaja tegelastel, laguneb see väga paljudesse üksikharudesse, millede kõikide jälgimine nõuaks aga põhjalikumaid kultuurajaloolisi selletusi. Päälegi jälgitakse mõndniisugust üksikasja ainult selle tõttu, et ta kuulub isikule, kelle poolt on loodud mingi püsiva väärtusega suurteos. Hurda suurteos on tema poolt algatetud süstemaatiline rahvaluule kogumine ja selle töö peaaegu lõpule viimine.

Muust ütleme siiski, et Hurt oma paremas meheas (I ülemaalise laulupeo ajast pääle (1869), kus teda tundma hakati noore, andeka, ener-

Jakob Hurt.

gilise Tartu kooliõpetajana, kuni oma mitte just kibedusteta tulnud lahkumiseni Eesti pinnalt ja asumiseni Peterburi eesti koguduse vaimulikuks (1880). s. o. kümne oma parema eluaasta jooksul, oli püsind esimese mehena kõikides sel ajal alles tärkavates ja selle tõttu väiksearvulistes eesti ettevõtetes. Ta oli Eesti Kirjameeste Seltsi asutajaid ja selle president, Põllumeeste Seltsi asutajaid ja juhte, 1. laulupidu

korraldajaid tegelasi, kavatsetava esimese eesti kõrgema kooli, Aleksandri kooli, komitee juht, — nagu neid asju teatakse juba liigagi üldiselt, et veel lähemalt seletada. Neist tegevustest sundisid teda lahkuma uued nõuded eesti poliitilises elus, mis mitte enam leplikku kultuuritegelast kohaseks ei pidand Eesti asju ajama, nagu oli seda Hurt, vaid puhtverelist, käremeelset politikameest, nagu oli seda C. R. Jakobson.

Tähendades tema energilist Aleksandri kooli asutamisrahade korjamisele õhutamist, tulebki ütelda, et temal oli päälle selge, loogilise teadlase mõistuse ja hää, põhjaliku hariduse, mis tegi teda kindlaks ja iseteadvaks omades sammudes, ka üks silmapaistev omadus — võime hulkasid liikuma panna, kaasa tõmmata — tööleõhutamise anne ja võime.

Selle märkusega ongi jõutud tema elutöö tähtsama osa juure. — Vist juba lapsepõlvest alates tekkis temas huvi rahvaluule vastu. Sirgudes noormeheks, kuulis ta kogu aeg enda ümber ainult eesti rahvaluule kullakaevandusest räägitavat. See aine oli tollaegse liikumise tulipunktiks. Fählmann ja Kreutzvald töötasid üksteise järele Kalevipoja kallal, saksa haritlased kogusid rahvaluule; haritlaseks-rahvuslaseks saada püüdes näis siis temalegi kujunevat siht: tegutseda rahvaluule kogujana ja folkloristika. Ja ta võttis selle kõige suuremas, tühjendavas ulatuses käsile: koguda tühjaks terve maa.

See töö ei võind alistuda ühe inimese rammule, just kollektiivsena oligi see mõeldav. See vastas Hurda võimistelle. Ta kirjutas üksteise järele üleskutseid ajalehtedesse, avaldas brošüüre, andis juhtnööre ja meelitas kogu-

misele lõpuks ennekuulmatu hulga vabatahtlikke kolleksionääre: umbes 860 inimest üle kogu maa, nende seas üliõpilasi, kooliõpilasi, kõige suurem protsent koolmeistreid, ka maaharilasi, lihttalupoegi, — kodanikke. Nõnda soorituski paari aastakümne jooksul (alates umbes 1871 a.) suur korjamine: 45.000 rahvalaulu, 10.000 muinasjuttu, ligi 100.000 vanasõna ja mõistatust, 60.000 vana kommet tuli Hurda kuulsasse kogusse.

Süsteematiseerimistöö tegi Hurt ise, samuti nagu langeb tema teeneks ka oma kodukoha Põlva põhjalik läbikorjamine isiklikult (need kogumikud avaldas ta „Vanad Kandle“) ja õigete, teaduslikult väärtuslike korjaminepõhimõtete tarvitusele viimine kõikide oma mobiliseerund korjajate juures: üles kirjutada tuli sõna-sõnalt, täpselt, ilma oma poolt maitse järele ümberparandamisteta. Nüüd asuvad need kogud Helsingis, Soomes.

Helsingis, Soome Kirjanduse Seltsi ruumides on eraldi väikene tumedavõitu tuba. Seinas laest põrandani ulatuvad riuliteread, riulitel lausa ainult paksud, tumedad raamatute nahkkõitelised seljad. Kokku nimetatakse 160 köidet. Hoiab neid praegu soomesugu muinasteaduse lahkeloomuline poja-poeg, teadusmehena ammu juba rahvusvahelise kuulsuse pärand uurijasmees Kaarle Krohn.

Hurt usaldas nad sinna, kuna ta on kogu oma eluaeg ainult Soome vastutulelikkusele avaldada saand neid osi oma kogumikkudest, mis ta avaldamiseks juba valmis jõudis töötada: „Vanad Kandle“ I, II, „Setukeste laulud“ I—III ilmusid Soomes. Meie olud ei luband siis veel niisuguste kapitaalsete asjade kirjastamist.

Kurjus teeb nõrgaks ja nõrkus teeb kurjaks. Mees, kes teab, et ta mees on, ei kaldu karmusesse ega liigsesse iseteadvusesse; ta annab lapselegi teed. Väikesed inimesed aga on kurjad, sest et nad mannetud on. Nad löövad laineid, et kärbest uputada, ja vajavad rajuilma, et süütut pääsusilma porri tallata. Kedagi ei tule laita, et ta see on, kes ta on, vaid et ta see ei ole, kellena ta tahab näida.

Hippel.

HÄID RAAMATUID

Jules Payot¹⁾: **Tahte kasvatamine.** Prantsuse keelest tõlkinud Alfred Koort. Tartu 1926, Eesti Kirjanduse Seltsi Kirjastus. 220 lhk., h. 240 mk.

Kuigi see raamat on kirjutatud pääsjalikult üliõpilasile, on ta siiski väga kohane lugemiseks ka vanemale noorsoole enne üliõpilasiga. See raamat kuulub nimelt esimeste tõeliste tegelikkude elureformteoste hulka, mis eesti keeles seni ilmund.

Puhasteoreetilist käsitlust tahte olemusest me selles raamatus palju ei leia, ja autori katse ümber lükata Kanti, Schopenhaueri ja Spenceri õpetust iseloomu püsivusest on ju autori seisukohalt vahest lubatav praktilisil põhjuseil, kuid puhta teooria seisukohalt igatahes mitte täiesti õigustatud. Ei ole ju Kant, Schopenhauer ja Spencer võinud mõelda nii, et iseloomu muutmatus tähendab absoluutset kivistund olekut, ilma mingi varieerumisvõimeta ja -võimaluseta. Vaid nemad on seda igatahes nii mõistnud, et iseloomu muutmatus tähendab ainult iseloomu põhijoonte muutmatus, kuna tegelikud iseloomu igapäevsed avaldused liiguvad võrdlemisi laias ulatuses antud põhijoonte piires. Samade põhijoonte piires võib tegelik iseloomu väljendus olla äärmiselt kõrgeväärtuslik, kuid samal kombel võib see ka olla äärmiselt eitava väärtusega, ilma et iseloomu põhijooned tarvitseksid seepärast muutuda. Tuli on näit. suurim, otse möödapääsmatu tegur inimkultuuri loomisel, kuid sama tuli võib hävitada kõik, mis talle põlevat

ette satub. Ja kõige selle juures ei muutu tule „iseloomu põhijooned“ karvaväärki. Samuti on lugu inimesegi iseloomu põhijoontega: need on pärvuselt antud ja nende muutmine võiks sündida ainult sügavate füsioloogiliste muutustega ühenduses inimorganismis. Absoluutselt ei tarvitse see ju võimatu olla, eriti moderni neuroloogia seniseid ja veel enam oodatavaid edusamme silmas pidades. Üldreeglik ei saa aga siiski „iseloomu põhijoonte muudetavust“ pidada. Küll aga saab korraldada iseloomu tegelikke avaldusi ja väljendusi olemasolevate põhijoonte piires, ja selles mõttes on autoril kahtlemata õigus, ilma et ta tarvitseks Kanti, Schopenhauerit ja Spencerit ümber lükata katsuda: see on siiski natuke lootusetu ettevõtte ühe Jules Payot poolt!

See ongi ainuke tõsine teoreetiline märkus kogu teose kohta. Praktiliselt seisukohalt on aga teos tõepoolest hästi, tahaksin isegi öelda, hiilgavalt kirjutatud. Selles tullakse noore inimese vaimuilmale õige lähedalle, asutakse tahte, töö ja lõbustuste küsimusis tema seisukohadelle ja arvustetakse väga osavalt neid valesisukohti, mis katsuvad sissetungida iga inimese hingeellu, õigustama tema isiklikku mugavustunnet, laiskust, lõbu ja naudingutehimu jne.

Autor läheb välja seisukohast, et abstraktne tahe on iseenesest nõrk jõud, kuid ta saab tugevaks, kui seda toetavad tunded. Nende tekkimiseks võime aga kaasa mõjuda korrapärase järelemõtlemisega ja asjade õige hindamisega. Autor pühendabki pikemad seletused tõsiste ja valede eluväärtuste

1) Jules Payot — loe Züül Paijoo.

hindamisele ja sellele, kuidas kutsuda esile nende hindamisega püsivaid, eluväärtust tõstvaid ja tahet virgutavaid tundeid, mis inimese tegevusele annavad õige suuna ning sisemise jõu.

Autor arvab, laiskus kuuluvat inimese loomulikkude omaduste hulka, mida inimene peab iga silmapilk võitma, kuid millest ta täielikult üle ei saa. See arvamine on natukene liialdetud: loomupärane on inimesele tegevuse ja puhkuse vaheldumine, mis sünnib igas inimeses, väljaarvatud liikumisvõimetud haiged. Laiskus, s. o. puhkuse ülevõrsumine, pole siis mitte loomupärane nähtus, vaid juba teatud liialdus, võiks isegi öelda, haiglane nähtus. Selle alguseks on alati väikene organismi ülekoormatus väsimuskihtega või väikene tardumus vähese liikumise tagajärjel (sest tööta olekust ja liikumise puudusest väsitakse ka, ja palju pahemini, kui tööst ja liikumisest!). See vähendab aktiivseid eluajesid ja laseb inimesel esialgu passiivselt mõnu tunda *dolce farniente*'st (magusast mitte-midagi-tegemisest), päälegi kuna selle mõnutunde saavutamiseks inimene ei tarvitse õieti kõrvagi liigutada. Kuid kahjuks ei kesta see paradiisõndsus kaua: seisamise tõttu ummistub veri kapillaarsootes ikka rohkem ja rohkem, mille tõttu muutub aeglasemaks ka üldine vere ringkäik. Tekib juba ebamõnus raskustunne, koormatud olek, mis lõppeks halvab isegi tahteorganid (vastavad pääaju keskused).

Laiskuse algastmel on kahtlemata väga kasulik moraalne mõjutus ja üleskõhutamine laiskuse vastu — ja selle jaoks ongi see raamat väga hästi kirjutatud. Raskemal juhusel on moraalseist mõjudest üksi siiski vähe, vaid siin

tulevad juba appi võtta vastavad füüsilised abinõud. Ka neist on arvustatav raamat teadlik, kuid siin oleks siiski rohkem selgust tarvis olnud.

Autor käsitleb põhjalikumalt ka neid tegureid, mis inimeses edendavad laiskust: laialipillatud, koondamatu tegevus (osalt meie keskkoolide ja ülikoolide koondamata õppekavade süü!), halb, kergemeelne seltskond, erilisel aga aistilikkus, kirgede meelevalla alla sattumine.

Autor puudutab ka alkoholi tarvitamist ja kõrtsiseltskunnas viibimist tahtenõrgendajana: tervelt seitsmes kohas riivab ta möödaminnes neid küsimusi. Ta ei kõnele aga sõnagi teadlikust täiskarskusest ja selle erilisel suurest tahtejõudu terastavast mõjust.

Parimad kohad raamatus on need, kus seletatakse vaimlise koondumise ja süvendumise võimalusi, kasusid, rõõme, innustusi ja õnni. Neid kohti siin esitada ei luba ruum, ja teiseks polegi küllalt otstarbekohane neid eraldetult tekstist välja kiskuma hakata. Kes nende asjade vastu huvi tunneb, leiab need ise raamatut lugedes. Ja kes sisemiselt kasvada tahab, see loeb selle raamatu!

Lõppeks: kuigi see raamat on iseenesest väga häa, tarvitseks ta siiski lisanud ja täiendusi Eesti olude ja eesti psühholoogia kohaselt. See peaks ilmuma eraldi täiendusvihuna selle raamatu juure. Järgmises trükis tuleks see ühendada raamatuga: see teeks selle väärtuse veel palju suuremaks. Raamatu väljaandja — Eest Kirjanduse Selts — peaks selle eest hoolt kandma.

Lisatagu veel juure, et tõlge on haruldaselt häa, nii et raamatut võib lugeda suure mõnutundega.

Villem Ernits.

Hää sisetunne on parem kui kaks tunnistajat. See sulatab su mure nagu päike jää sulatab. See on kaeu, kui sind jänutab, kepp, kui sa vaod, vihmavari, kui sajab, pääpadi surmas.

*

Halb sisetunne on ahi, mis ikka suitsu sisse ajab: on vihmatu äike, on kaebaja, kohtunik ja timukas üheskoos. Ööbik laulab: Sa oled varas; kuld-nokk vilistab: Sa varastasid.

Hippel.

Noorsoo Karskusliidu tööst.

IV noorsoo karskuskongress ja asemikekogu koosolek, millised liidu poolt 29. ja 30. dets. l. a. Tallinnasse kokku olid kutsutud, jäid mõlemad pidamata. Keelu oli haridusminist. kooliosakund sunnitud tegema Tallinna linnavalitsuse ja koolivalitsuse tervishoia osakundade andmetel taudide hädaohu edesikestmisest. Keeld jõuti teatavaks teha ainult tänu ajakirjandusele. Kongressi ajaks oli Tallinna sõitnud ainult üks esindaja, kes ajalehe teadet ei juhtund lugema. Mis puutub Soomest sõitnud esindajasse, siis oli Soome liidule telegramm kongr. ärajäämisest saadetud, kuidagi oli see arvatavasti neil kätte saamata jäänud.

Liidu parema töö mõttes oleksid mõlemad, nii kongress kui asem. k. koosolek väga vajalised olnud. Eriti viimase kokkutulemine, kuna sääl kinnitatakse aruanded, võetakse vastu uus töökava ja eelarve, valitakse juhatus, jne. Liidu 1926. a. juhatusel ei jäänud muud üle, kui k. a. esimesel koosolekul enda volitusi pikendada kuni asemikekogu uuesti kokkukutumiseni. Samuti otsusteti tööle asuda liidu juhatusel poolt asemikekogule kinnitamiseks kavatsatud töökava ja eelarve piirides.

Asemikekogu koosolek ja kongress on otsustatud võimaluse korral kevadpühade ajal k. a. aprillis ära pidada. Koht on esialgu määramata.

Liidu 1926. a. tegevusest oleks lühidalt märkida (tegevusaruanne, ringkiri nr. 7., ilmub trükist ja saadetakse liigetelle kätte) järgmist. — Tegevuses on liit edesi rühkind endises suunas. Aasta jooksul on peetud 22 juhatuse koosolekut, harutud 225 asja. Kirju on saadud 1400, saadetud 2611. Aasta kestes on astund liidu liikmeks 14 org-i, lahkund 1, nii et praegu liitu kuulub 96 org-i. Kulused on liidul olnud 505.597.50 marka ja tulused 537.327 marka. Suuremaist väljaspoole juhitud ettevõtetest tuleks nimetada noorsoo suvipidustusi üleilmilise karskuskongr. ajal ja üksikute maade edustajate koosolekut (v. „Kevadik“ nr. 1 (4) 1926. a.). Kirjastand on liit aasta jooksul 18½ trükipoognat („Meie õnne vaenlane“, Noorusjõud III ja „Noorsookarskustöö Eestis“). „Kevadikul“ on olnud aasta kestes kulused 240.783 marka, tulused 152.700 marka. Et pal-

judel üksiknumbrit müüjatel ja org-idel arved õiendamata, ei tule nende summade vahet puhta puudujäägina võtta. Tellijaid on olnud org-ide kaudu umbes 2500, posti ja kogumise teel 500 ümber, igast nr. on levitetud keskmiselt 815 eks.

1927. a. eelarve on tasakaalustatud Mk. 600.000 pääle (v. ringkiri nr. 7).

*

Lähemal ajal ilmuvad liidu väljaandel Rope Kojose „O n n“, soomekeelest tõlgitud enesekasvatuse ja elureformi teos, ning aastaraamat Noorusjõud IV.

*

Võistluskirjutusi sügisel väljakuulutatud teemidelle on kokku tulnud — vanemas rühmas 30, nooremas 33. Tööd on antud hindamiseks komisjonidelle edesi.

Rakvere Seminari karskusringi teg. 1926/7 teg. a. I poolel.

Viljakamaks, kui kunagi enne on osutund Rakvere Sem. karskusringi töö käesoleval õppeaastal. Kahes õpingus peetakse referaate väga mitmesuguseilt alult. Vanemas vaieldakse päämiselt eluliste, maailmavaateliste ja psüko loogiliste küsimuste üle, nooremas pühendatakse enam tähelepanu puhtkarskusküsimusele. Asumisel ka kolmas õping. Õpingute liikmeid on 36, kes suhtuvad asjasse väga aktiivselt. Vanemat õpingut juhib õpil. A. V a s s i l, nooremat õpil. O s v. E m b a c h. Suurt rõhku on ringi juhatus pannud ka raamatukogu korraldamisele ja täiendamisele. Õpinguil on kasutada kaunis suur kogu saksakeelset kirjandust. Asuteti ka malesektioon, kust osavõtt võimaldetud ka mitteliikmeile

23 okt. pühitses ring oma kolmandat aastapäeva pidulikult. Kanti ette ringi koorilt rida laule, näid. „Pauvere j. n. e. Peokõne pidas õpet. V. R a a m.

Suuremaist ülesandeist, mille teostamisele ring lähemas tulevikus tahab asuda, on sem. org. ide vahelise üldpeo korraldamine, võistluskirjatööde väljakuulutamine jne. Ühtlasi tahe-takse süvendada ka seminari õpilaskunnas õpi-las-omavalitsuse asutamise mõtet, mille järele vajadus.

Ringil on praegu liikmeid 59. Juhatuses töötavad järgmised õpilased: J. Seliohv, — juhataja, A. Vassil — sekretäär, O. Embach — laekur, E. Saage — kirjanduselevitaja, H. Narva — malesekt. juhataja, A. Nurk. vaba liige ja õpet. V. Raam hoolidajana.

Ehkki küll karskusringil seminari õpilaskunna karskendamisel suured teened, ehkki küll on püütud õpilastele selgitada karskusmõtte tähtsust jne., siiski leidub iseäranis meesõpilaste hulgas ael suur protsent neid, kes truuks jääda vkhoolikultuse ülistamisele. Sihiks olgu — ka need karskeks!

Noorsookarskustöö süvendamiseks Tartus

peeti läind aasta detsembris Noorsoo Karskusliidu algatusel kõigi Tartu keskkoolide karskusringide ja teiste ringide osavõttel suurem nõupidamiskoosolek. Koosolekul selgus, et karskustöö Tartu keskkoolides on rahuldav. Pea igas koolis on karskusring või sellesihiline vastav organisatsioon. Õpilastest on keskm. 50% karskusorg-ide liikmed.

Koolidevahelise noorsookarskustöö süvendamiseks otsusteti ellu kutsuda E. Noorsoo Karskusliidu vastusel kõigi N. Karskusliidu Tartu liigete esindajate kogu, milline hakkaks korraldama ja juhtima Tartu koolidevahelist n.k.tööd. Esindajatekogu kokukorra väljatöötamiseks valiti 3-liikmeline komisjon.

Treffneri güm. õpilaskunda

kuuluvad kõik gümnaasiumi õpilased, arvult 519. Tänavune eelarve on 62.000 mk. Isetegevus avaldub eesjoneses ringides, mis järgmised: karskuse-, spordi-, male-, draamailine-, põllumajandus-ühistegelise-, füüsika-matemaatikaloosteaduse-, humanitaar-, usulis-eetiline-, ajaloo- ja fotoring. Arvult 10 ringi. Töötab kooperatiiv, lugemislauad, ajakirja toimetus. Ringidel on rida eriülesannetega toimkundi. Tegevus üldse õpilaste seisukohalt on elav.

Karskusringi (mis üks suuremaid Eestis) on koondunud kandvamad, kultuursemad jõud, mille tõttu tal suur teguvõime. Ta on maksma pannud karskusmeelsuse õpilaskunnas. Korraldas kevadel 1923 esimise karskuseksami Eestis. Vastavate teadmiste süvendamiseks töötavad alalised õpiringid. Gümnaasiumi algkooli on asutatud lootusring. Asutamisel vilistlastekogu.

Spordiring annab mitte üksi uusi tähti sporditaeva (omal ajal- Kolk, Neumann, Tietzo, Rähn, Kitsing), vaid paljudel vaheldust leida vaimutöö ühekiilguse järele.

Male alal on olnud ja on välja panna noorte meisterklassi mängijaid. Male on õpilaste armsamaid harrastusi.

Draamailine ring peab päale muu järjekindlalt näitekunsti kursusi, kus lektoreiks olnud h-rad Türk, Mettus j. t.

Füüsika-mat-loodust. ringil on üsna suur teaduslik raamatukogu.

Kevadtalvel ilmub õpilaskunna ajakiri Mii-lang II, mis anda tahab läbilõike kogu õpilaste

kunna elust. Ajakirjal on suur kasvatuslik tähtsus.

Muusika alal tegeleb orkester, pasunakoori keelp. kvartett., segakoor, meeskoor ja Va klass, meeskoor. Ettevalmistusel on A. Virkhausi äsja komponeeritud suurem heliteos — allegooriline ballaad „Vaimude org“ orkestrile, koorile ja solistidelle tulevaseks koolinoorsoo liidu aasta-päevaks. Hra A. Virkhaus on Treffnoonia muusika-aelu hingeks oma väsimatu energiaga.

Peale erialade, käsitleb õpilaskund ka üldkultuurilisi ja tegeliku töö küsimusi. Selleks on omapärane korraldus — üldtund olemas, kus õpilased omandavad julguse mõtteid avaldada ja vahetada suurema kogu ees. Üldtund on võrreldav parlamendiga, kus aga viljatute parteipoliitiliste inetuste asemel tehakse tegemist kultuurtööga ja ülesehitavas sihis lahendetakse (antud juhul noorte) eluküsimusi.

Üldtunni ja õpilask. juhatus läbi reguleerub kogu tegevus. Kool omaltpoolt annab kõik võimalikud soodustused, samuti puutudes kokku erapooletult noorte töös omandavad õpetajad ja õpilased parema vastastikkuse arusaamise.

Välissuhete, noorsooliikumise alal pooldab õpilaskund kultuurpüüdeliste jõudude koostööd, vennameelt, lepitusvaimu ja sammub kindlat teed, eitades äärmusi, ühekiilgust ja kitsarinnalust, mida avaldavad mõned noorsooliikumise juhid noorte edu kahjuks.

Vabameelsuse põhimõtte südamesse võtmist soovitades lõpetan seekordse märkuste kogu. Aks.

Türi aiamaajandus-gümnaasiumi karskusring.

Türi a/m-gümnaasiumi karskusring sai oma alguse 4 novembril 1926 a. Asutamiskoosolekulle kutsuti õpilased kokku sama kooli karskusmeelsete õpilaste poolt.

Sellest ajast on noor ring avaldand õige palju tegevust. Ringil on praegu 20 liiget

Ring on korraldand referaatkoosoleku, ühe udupildi õhtu, asutatud on karskusküsimuse õpiring, mis töötab keskmise karskuseksami piires. Õpiring on seni pidand neli koosolekut, kus peetud 11 referaati. On asutatud mitnesuguseid toimkundi ja kirjanduslevitajate grupp. Alus on pandud ka raamatukogule, milles 50 eksemplari, kogu sisaldab eneses 10 eksemplari karskuskirjandust. Raamatukogu on annetatud ringi liigetelt.

Päale selle on ring tasund Eesti noorsoo karskusliidule liikmemaksu.

Päale karskusringi tegutsevad veel sama kooli juures kaks organisatsiooni: enesearendamise rühm ja skoutide rühm., mis ka agarat tegevust avaldavad. Enesearendamise rühm on kõige suurem organisatsioon, tema osadena töötavad malering ja spordiring, on asutatud raamatukogu ja lugemislauad. Türi lane

Kanepi kooli karskusring „Päästja“ tegevusest.

Et aidata kaasa karskuseväele ja luua pinda karskele Eesti tulevikule, selleks asutasid Kanepi

koolinoored 1924/25. õp. a. II semestril karskusringi hra Venderi õhutusel ja kohaliku õpetaja hra Feldmanni algatusel. Lühikese ajaga suutis ring õpil. A. Kärnsna juhatusel aluse panna oma tegevusele. Ring tahtis isegi korraldada karskuseksami, kahju ainult, et nii ruttu kevad tuli ja see ilus mõte teostamata jäi. Suvise puhkeaja järele algas ring uuesti tegevust. Ring asutas õpilastest 75 liikmelise laulukoori, mis õpet. hra Feldmanni juhatusel esines 22. dets. 1925. a. korraldetud jõuluõhtul ja üldkihelkondlisel noortepühäl. Ka pandi alus spordi- ja muusika osakunnaile. Uuel aastal pidi aga tolleaegne ringi juhataja õpil. A. Täkk lahkuma. Uus ringi juhataja õpil. H. Mark, kes ühtlasi ka karskuseksamite ettevalmistamise toimikunna juhataja oli, hakkaski energiliselt korraldama kõne-, referaat- ja vaidluskoosolekuid, mille tagajärjeks oli, et 16. mail

1926. a. karskuskasvatuseinstruktor, J. Elango korraldusel sooritasid 12 ringi liiget alama astme ja 22 liiget keskmise astme karskuseksami.

Nagu kuuleme, töötavad ka praegugi need eksamisooritajad koolides (kuhu nad edesiõppima läksid) ja noorsoo organisatsioonides veendund karsklastena.

Ringil on ka oma raamatukogu ja talle käib kolm ajakirja. Kassa läbikäik ulatas 1925./26. umbes 10000 margani.

Praegu juhib ringi tegevust õpil. V. Uibopuu ja hooldajaks on õpet. G. Hark.

Kanepi õpilased ja õpetajad, hoolitsege et Teie ring sama hoolsalt edeneks, kui ta seda omas lühikeses minevikus suutis, siis loodame, et Teie ühe osagi ära teete sellest, mida kogu Eesti noored tegema peaksid.

Kaneplane

Esimene rahvusliku kasvatus kongress

peeti Tartus, 2. ja 3. jaan. s. a. Kongress, mille algatajaks ja ettevalmistajaks oli Eesti Eugeenika Selts „Tõutervis“, äratas laialist tähelepanu. Ametlikke osavõtjaid oli ilmund umbes 300, pääle selle külalisi.

Sääl peetud referaadid käsitasid rahvusliku kasvatus tähtsust ja selle üksikuid teostamisvahendeid, Eesti rahvuslikku ideaali jne. Ettekannetega esines meie tuntumaid tegelasi, nagu prof. P. Põld, dr. J. Vilms, dr. A. Audova, H. Roos, J. Tõnisson, Joh. Aavik j. t.

Muidugi oli see kongress vanema põlve esindajate kokkutulemiseks ja nõupidamiseks, aga mõnigi küsimus on seda väärt, et ta noortelegi meele tuletetaks. „Eesti rahvuslik ideaal käesoleval ajal on tõuliselt terve ja tubli, sotsiaalselt kiiresti õigluse sihis arenev, eneseteadlik ja kõrge kultuuriga rahvas“, nii väideti kongressil. Rahvas koosneb aga üksikutest isikutest. Et rahvas võiks olla terve, tubli, eneseteadlik jne., selleks peab olema nimetatud omadusi igal üksikul rahvaliikmel. Selles saavutetakse suuremaid tagajärgi siis, kui juba noorelt oma elu juhitakse niisuguselle arenemisteele. Kui juba noorelt tutvunetakse meie rahva ajaloolise minevikuga; kui vabaajad kasutetakse meie väikse maa ja rahva tundmaõppimiseks; tahetakse end

täiendada alati nii kehaliselt kui vaimliselt; püütakse jõudumööda osa võtta aatelistest liikumistest (ka karskus ja elureform), siis on põhjust loota, et niisugustest noortest kasvab kord väärilisi kodanikke ja töömehi me riigile. Mida suurem nende arv, seda rohkem meie rahval eeldusi kultuuriliseks edesijõudmiseks.

Juhan Liivi mälestusõhtu Tartu Tehnika-gümnaasiumis.

Tartu Tehnika-gümnaasiumi Õpilaste Ringi Kunsti ja Kirjanduse Sektsioonis on viimasel ajal edukalt tööle hakatud. Nii on 1926. a. II õppeaastal Sektsioon umbes 15 referaat-koosolekut korraldand, millest nimetamisväärt oleks: Paul Tõldsep'a referaadid: „A. H. Tammsaare ja tema looming“, „William Shakespeare“, „Hamlet“, „Don Quijote ja Hamlet“, „Anna Haava“, „Aug. Kitzberg — dramaturg“ j. n. e. V. Põllusaare „Leonardo da Vinci, Michel Angelo ja Raffael da Santi“ (valguspiltidega), J. Kaalepi: „Meie noorsooliikumine“, hra Remmeli „Mustavast kunstist“ j. n. e. Pääle nende on veel sama Ringi Tegelikludede Teaduste Sektsioon korraldand mitmesuguseid loenguid hra Grimmi poolt. Viimasel ajal korraldeti veel tehnilisi loenguid, millest osa võtta võis igaüks, kes lunastand 10 mk. pääsetähe — osaliste ku-

lude katteks. Kahju ainult, et koolid jõuludeks vara suleti, nii et polnud võimalik rohkem kui kaks loengut (a) „Henry Ford — maailma rikkaim mees“ ja b) „Moodne õli-tehnika“) korraldada. Soovida jääks, et nendest loengust osavõtjate arv suureneks, siis saaks kool ka paremad aparaadid muretseda, mida võiks loengute juures kasutada.

1. dets. korraldas Kunsti Sektsioon aga Juhan Liivi mälestusõhtu — kirjaniku 13. a. surmapäeva puhul. See kujunes üllatavalt osavõtlikuks õhtuks, mida just oodata ei võidki. Kanti ette õp. hra P. K o n s a p i juhatusel koorilaule, millele järgnes Paul Tõldsepa referaat: „Juhan Liivi elulugu ja tähtsus“. Referent tõi elavalt ette neid piinu ja valusid, mida meie õnnetu luuletaja kannatama pidanud. Ta tähendas muuseas järgmist: „Oleme kokku tulnud, et austada, vähemalt meeldegi tuletada meie traagilise saatusega kirjanikku tema 13-ne aastase surmapäeva puhul. Tema eluajal

on teda vähe tuntud, tuntakse isegi nüüd veel vähe. Onn ainult, et teda enam ei vihata, sest teisiti ei saa arvata seda, et 1913. a., kui kirjanik suri, ei luband ta sugulased teda matta oma ostetud platsile, millele aed ümber, vaid nad matsid kirjaniku aia taha — kui vaesema nende suguvõsas! Nüüd võivad matjad oma silmaga näha, et Liivi hauda ikkagi tore mälestussammas ehib. Omalajal unustasid nad isegi kirjaniku haua, nii et sel ristigi pääl polnud... — — — Vähemalt tulevik hindab Liivi teisiti...“ Edesi näidati pilte Juhan Liivi elust, millede kohta seletust andis referent. Pääle selle deklameeriti veel J. L. töid ja loeti katkeid „Varjust“. Väljaspool kava esines ka kirjanik Friedebert Tuglas, kes omaltpoolt õhtu korraldajate soovil mõningaid seletusi andis (pikem kirjeldus sest 1926. a. 3. dets. „Postimehes“ ja 4. dets. „Päevalehes“). Üldiselt läks õhtu hästi korda, ning pildisteti osavõtjad. P. T.

Omis asjus.

Käesoleva numbriga jätkab „Kevadik“ läind sügisel kooliaasta järele alustatud IV aastakäiku. Tellimishind on veebruarist aastakäigu lõpuni (4, 5 ja 6) 25 mk., ühes Suvialbum II 50 mk., üksiknumbri hind 10 mk. Tellimisi võtavad vastu ka postkontorid. Levitamistin-

gimused endised. Organisatsioonidelle saadetakse number ennejõulusel arvul kätte, tasumisel arvatakse $\frac{1}{3}$ hinnaalanduseks maha.

Kõiki organisatsioone, levitajaid ja tellijaid palutakse tungivalt oma läind aasta võlad kohe oiendada. Toimetus.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Noorusmaa“ on „Kevadikule“ lahkesti saanud kõik oma väljaandel seni ilmund raamatud nende ilmumise järjekorras:

Ch. Dickens: Kilk koldel
M. Laarman: Tizian.
M. Ludwig: Rembrandt.
Jack London: Põlev laev.
Kaarle Hänninen: Jäämere kangelane.

Ligemait tuleme nende raamatute juure tagasi järgmises numbris. Samuti on saadetud kõik „Noorusmaa“ numbrid kahes eksemplaaris.

Eesti Kirjandus nr. 1.
Kasvatus nr. 1.
Tõusmed nr. 4.
Rünnak nr. 1—3.
„Eesti Naine“ nr. 1 ja 2.

Kirjavastused.

Paul T., Tartus. Mida tarvitada võisime, leiates selles numbris.
Üliõp. A. P. Lehtose „Laul maanteele“ sobib

hästi „Kevadiku“ suvialbumisse. Olge hääd, saatke sellele lisaks lühike (umb. $\frac{1}{2}$ trüki lhk.) kirjutus autori üle.

Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja: kutsenõunik Hans Roos.
Tegev toimetus: Eeva Pedriks, E. Kubjas, H. Rink, L. Urm.
Toimetuse aadress: Tartu, pst. 86, telefon 404.
Toimetuse kõnetunnid: tegevtoimetajal — teisipäeval 2— $\frac{1}{2}$ 3 } Jakobi t. 8.
toim. sekretäril — teisip. ja neljap. 1— $\frac{1}{2}$ 3 }

K. Mattiesen Tartus.